

Tisková zpráva

Postoje české veřejnosti k nošení roušek – září 2020

- ⊙ Většina české veřejnosti (69 %) považuje nošení roušek za účinné opatření proti šíření koronaviru. Za neúčinné je považuje o málo více než čtvrtina (26 %) společnosti. Zbývajících 5 % občanů na tuto otázku nedokáže odpovědět a zvolilo možnost „nevím“.
- ⊙ Přibližně jedna třetina (34 %) české společnosti zastává stanovisko, že by měl stát nařizovat nošení roušek v celé České republice, necelá polovina (46 %) občanů pak zastává stanovisko, že by ho měl stát nařizovat pouze ve vybraných oblastech České republiky a jen 15 % si myslí, že by stát nikde nošení roušek nařizovat neměl.

Zpracoval:
Martin Spurný
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: +420 210 310 583; e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

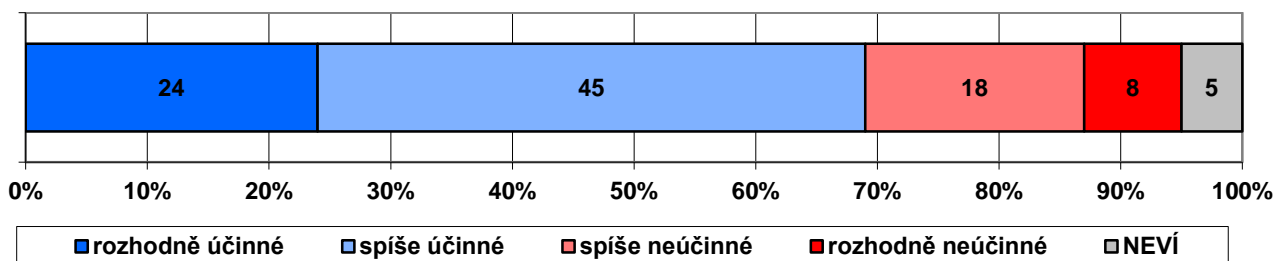

Výzkum CVVM v září 2020 zjišťoval názory české veřejnosti na aktuální otázky spojené s nošením roušek v souvislosti s pandemií virové choroby covid-19. Výzkum zjišťoval názor občanů na to, zda považují roušky jako opatření proti chorobě za účinné. Dále se výzkum zaměřil na otázku, v jakých situacích a na jakých místech by měl stát nařizovat jejich povinné nošení.

Z výsledků odpovědí na první otázku ohledně účinnosti nošení roušek, jež zachycuje graf 1, je patrné, že většina společnosti (69 %) považuje nošení roušek jako opatření proti onemocnění covid-19 za účinné. Přičemž necelá čtvrtina (24 %) toto opatření považuje za „rozhodně účinné“ a méně než polovina (45 %) za „spíše účinné“. Více než jedna čtvrtina (26 %) českých občanů považuje nošení za neúčinné, když necelé dvě desetiny (18 %) ho považují za „spíše neúčinné“, a necelá desetina (8 %) za „rozhodně neúčinné“. Minimum občanů (5 %) se v této otázce nepřiklání na žádnou stranu a zvolilo možnost „nevím“.

Při bližším pohledu na sociodemografické charakteristiky těch, co si myslí, že nošení roušek je účinné, nebo naopak neúčinné, se ukazuje, že rozdíly podle pohlaví, věku a vzdělání jsou vesměs statisticky nevýznamné výrazné. Jen podle vzdělání se objevuje sice statisticky významný, ale věcně poměrně nevýrazný rozdíl v průměru mezi lidmi s vysokoškolským vzděláním a ostatními kategoriemi s nižším vzděláním. Rozdíl je dán tím, že u lidí s nejvyšším dosaženým vzděláním je nejnižší podíl (4 %) těch, co uvedli, že považují nošení roušek za „rozhodně neúčinné“, u zbývajících vzdělanostních skupin se podíl této kategorie pohybuje kolem jedné desetiny populace (základní vzdělání 9 %, vyučení 10 %, středoškolské s maturitou 9 %).

Graf 1: Myslíte si, že nošení roušek je účinné, nebo neúčinné?¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Myslíte si, že nošení roušek je jako opatření proti šíření koronaviru účinné, nebo neúčinné?“ Možnosti odpovědí: rozhodně účinné, spíše účinné, spíše neúčinné, rozhodně neúčinné.

Silnější vztah jsme zaznamenali u dalších znaků, kterými respondenti hodnotili společenskou situaci, a to především u důvěry vládě viz tabulku 1. Čeští občané, kteří deklarovali, že věří vládě České republiky, také ve větší míře uváděli, že považují nošení roušek jako opatření proti onemocnění covid-19 za účinné. Z těch, co uvedli, že rozhodně důvěřují vládě, téměř devět desetin (86 %) považuje nošení roušek za účinné a jen o málo víc než desetina (11 %) za neúčinné. Naopak z těch, co uvedli, že rozhodně nedůvěřují vládě, nošení roušek považuje za účinné necelá polovina (46 %) a přibližně polovina (51 %) za neúčinné. Podobný, i když slabší vztah jsme registrovali u důvěry prezidentovi ČR, spokojenosti se současnou politickou situací v ČR a také deklarovanou životní úrovní vlastní domácnosti. Lidé, kteří více důvěřují prezidentovi, jsou spokojeni s politickou situací a uvádějí dobrou životní úroveň domácnosti, také relativně častěji považují nošení roušek za účinné.

Tabulka 1: Myslíte si, že je nošení roušek účinné, nebo neúčinné podle důvěry vládě ČR v (%).

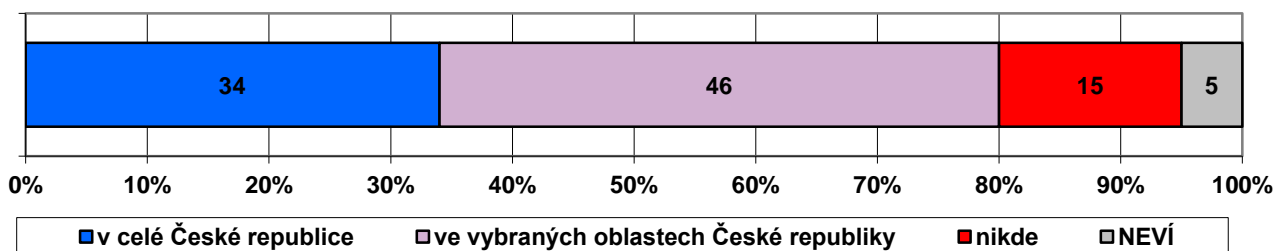
Důvěra vládě ČR				
	rozhodně důvěřuje	spíše důvěřuje	spíše nedůvěřuje	rozhodně nedůvěřuje
Rozhodně účinné	43	29	19	14
Spíše účinné	43	49	50	32
Spíše neúčinné	8	15	16	33
Rozhodně neúčinné	3	3	9	18
Neví	3	4	6	3

Pozn.: Tabulka obsahuje třídění druhé stupně, kde důvěra vládě je ve sloupci a názor na účinnost nošení roušek v řádku. Vzájemná souvislost obou znaků je vyjádřena v sloupcových procentech.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Dále jsme zjišťovali, zda by měl stát podle občanů nařizovat nošení roušek a případně kde. Výsledky ukazuje graf 2. Přibližně jedna třetina (34 %) české společnosti zastává stanovisko, že by měl stát nařizovat nošení roušek v celé České republice, necelá polovina (46 %) občanů pak zastává stanovisko, že by měl stát nařizovat nošení roušek ve vybraných oblastech České republiky a jen 15 % si pak myslí, že by stát nikde nošení roušek nařizovat neměl. U této otázky jsme zaznamenali statisticky významnou souvislost s věkem, když občané v nejstarší věkové skupině starších 60 let oproti ostatním věkovým skupinám poměrně častěji uváděli, že by měl stát toto opatření nařizovat v celé ČR. Zároveň jsme zde nezjistili žádný rozdíl mezi vzdělanostními skupinami obyvatel. I zde se ukazuje obdobná souvislost jako v předchozí otázce, kdy ti, co více důvěřují vládě, také relativně častěji uvádějí, že by stát měl nařizovat nošení roušek v celé ČR i v jejích vybraných oblastech.

Graf 2: Měl by stát nařizovat nošení roušek²

Pozn.: Položky jsou seřazeny sestupně podle součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

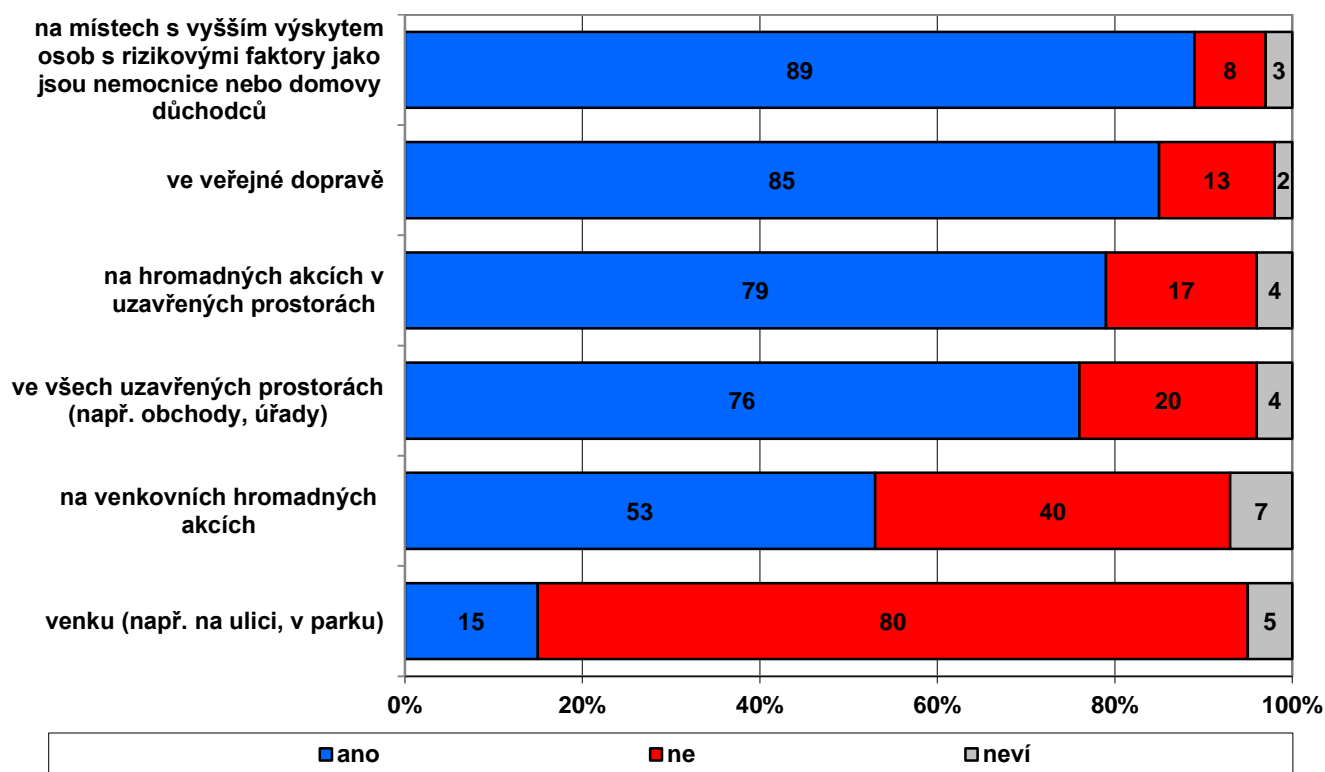
² Znění otázky: „Myslíte si, že by stát měl nařizovat povinné nošení roušek?“ Možnosti odpovědí: v celé České republice, ve vybraných oblastech České republiky, nikde.

V poslední otázce jsme se zaměřili na to, v jakých situacích a na jakých místech by měl stát podle občanů nařizovat povinné nošení roušek. Naprostá většina společnosti (89 %) souhlasí s tím, že by měl stát nařizovat nošení roušek na místech s vyšším výskytem osob s rizikovými faktory, jako jsou nemocnice nebo domovy důchodců. Více než osm desetin (85 %) české veřejnosti souhlasí s nařízením povinného nošení roušek ve veřejné dopravě, téměř osm desetin (79 %) souhlasí s tímto opatřením na hromadných akcích v uzavřených prostorách, o málo více než tři čtvrtiny (76 %) ve všech uzavřených prostorách (např. v obchodech nebo na úřadech), na venkovních hromadných akcích s opatřením souhlasí už jen o málo více než polovina (53 %) obyvatel, a nejnižší podíl (15 %) občanů souhlasí s povinným nošením roušek venku (např. na ulici nebo v parku).

Všechny položky otázky vykazují vzájemnou závislost a můžeme u nich konstatovat signifikantní míru asociace vyjma poslední položky, že by měl stát nařizovat povinné nošení roušek venku. Nejslabší vztah je právě v kombinacích s touto poslední položkou, ten můžeme vyjádřit koeficientem asociace f_i , který se pohybuje mezi 0,0 (na místech s vyšším výskytem osob s rizikovými faktory, přičemž s touto jedinou položkou není vztah statisticky signifikantní) až po 0,3 (na venkovních hromadných akcích). Mezi prvními dvěma položkami (na místech s vyšším výskytem osob s rizikovými faktory a ve veřejné dopravě) je míra asociace výrazně silnější, vyjádřeno koeficientem asociace f_i 0,6.

Podobně jako u předchozí otázky, i zde nejsou významné rozdíly podle pohlaví nebo vzdělání. Z hlediska věku lze konstatovat, že v nejstarší věkové skupině starších 60 let je relativně vyšší podpora pro státem nařízenou povinnost nošení roušek ve všech zmíněných případech, a to kromě veřejné dopravy a míst s vyšším výskytem osob s rizikovými faktory jako jsou nemocnice nebo domovy důchodců, kde se od sebe jednotlivé skupiny statisticky neliší.

Graf 3. Stát by měl nařizovat povinné nošení roušek...?³

Pozn.: Položky jsou seřazeny sestupně podle podílu odpovědí „ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

³ Znění otázky: „Myslíte si, že by stát měl kvůli šíření koronaviru nařizovat povinné nošení roušek: a) venku (např. na ulici, v parku), b) na venkovních hromadných akcích (např. sportovní utkání, koncerty), c) na hromadných akcích v uzavřených prostorách, d) ve všech uzavřených prostorách (např. obchody, úřady), e) ve veřejné dopravě, f) na místech s vyšším výskytem osob s rizikovými faktory jako jsou nemocnice nebo domovy důchodců.“ Možnosti odpovědí: ano, ne.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v20-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 20. 9. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a</i>	
<i>Vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>951</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>152</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>KK.24, KK.25, KK.26</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>or201015</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>15. října 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
